

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU EVALUARE ȘI STRATEGIE

INDICATORI DE PERCEPȚIE PENTRU EXPOZIȚIA DIN PAVILIONUL ROMÂNIEI LA A 54-A EDIȚIE A BIENALEI INTERNAȚIONALE DE ARTĂ DE LA VENEȚIA 2011

PERFORMING HISTORY

cu Ion Grigorescu și Anetta Mona Chisa & Lucia Tkacova

Curatori: Maria Rus Bojan și Ami Barak

STUDIUL DE EVALUARE REALIZAT DE INSTITUTUL ROMÂN PENTRU EVALUARE ȘI STRATEGIE- IRES

ANALIZA DESCRIPTIVĂ - a datelor rezultate în cercetarea cantitativă -

CONTEXT DE REALIZARE STUDIU

Conceput ca o componentă importantă de cercetare în cadrul proiectului “Performing History”, prezentat în Pavilionul României la a 54-a ediție a Bienalei Internaționale de Artă de la Veneția, studiul derulat de Institutul Român pentru Evaluare și Strategie – IRES a urmărit evaluarea impactului proiectului în percepția publicului vizitator.

Realizat în cadrul parteneriatului cu Centrul Internațional pentru Artă Contemporană București, producător al proiectului în România, și cu suportul curatorilor, comisarilor și al custozilor pavilionului, în perioada 6 iunie-15 August 2011, studiul IRES s-a articulat pe baza unui ansamblu de indicatori privind receptarea conținutului artistic, a modului de prezentare a creațiilor, și privind relaționarea publicului față de tema expoziției, față de artiștii români, și est-europeni în general. Scopul acestei cercetări a fost să identifice prin extensie percepțiile față de „Est” și „Vest” în contextul european actual, să evalueze structura publicului internațional, consumator de artă vizuală contemporană și prezența informației despre România.

Studiul a fost derulat pe un eșantion de 1015 persoane, vizitatori ai Pavilionului României. Participanții la studiu au răspuns unui set de întrebări, prin completarea directă a chestionarului IRES.

Eșantionul reprezentativ s-a stabilit pe baza datelor furnizate de fundația Bienalei de la Veneția care a comunicat un număr de 150.000 de vizitatori până în data de 15 august.

Rezultatele studiului se structurează după următorii indicatori:

- Percepții generale despre pavilionul României la Bienală
- Sentimente asociate experienței vizitării pavilionului României
- Evaluarea demersului artistic și curatorial al proiectului
- Dihotomia Est-Vest
- Gradul de notorietate al artiștilor români

Analiza datelor evidențiază în final profilul participanților la studiu.

PERCEPȚII GENERALE DESPRE PAVILIONUL ROMÂNIEI LA BIENALĂ

Peste jumătate dintre participanții la studiu (57%) s-au aflat pentru prima dată la Bienală. 31% au mai vizitat câteva ediții ale Bienalei, iar 12% dintre respondenți au declarat că sunt prezenți la fiecare ediție.

58% dintre intervievați au vizitat pentru prima dată Pavilionul României la ediția 2011 a Bienalei, 27% au mai vizitat pavilionul României și la alte ediții, iar 15% dintre ei susțin că îl vizitează la fiecare ediție. Dintre cei care au mai vizitat Pavilionul României și la alte ediții, peste jumătate (53%) apreciază că la ediția din 2011 calitatea Pavilionului României a fost mai bună și mult mai bună comparativ cu edițiile precedente. O treime (33%) apreciază că este neschimbată, în timp ce doar 13% sunt de părere că aceasta s-a deteriorat.

Peste o treime (38%) dintre vizitatorii Pavilionului României de la ediția 2011 au ajuns să vizioneze expoziția urmând un traseu, fără să fie atrași de ceva în mod special. Vizita a 15% dintre respondenți a fost determinată de tematica abordată de artiștii prezenți, 14% se declară interesați de problematica Est-Vest, 12% au fost atrași de imaginea (reputația) Pavilionului, 9% de modul de expunere a lucrărilor, iar pentru 4% vizita a fost determinată de faptul că sunt interesați de România.

SENTIMENTE ASOCIATE EXPERIENȚEI VIZITĂRII PAVILIONULUI ROMÂNIEI

Invitați să descrie sentimentul pe care l-au avut la vizionarea lucrărilor artistice cei mai mulți dintre respondenți au indicat curiozitatea (16%). Pe următoarele locuri s-au clasat cu câte 6% sentimente de șoc, uimire, surpriză; confuzie, sentimente amestecate; furie; dar și sentimentul că expoziția este bună și originală. Printre sentimentele generate de experiența vizitării pavilionului se mai

numără: dezgustul (3%), neînțelegerea lucrărilor (2%), empatia (2%), emoționalitatea (1%), dezamăgirea (1%), senzații negative (5%).

Dacă analizăm aspectele care au impresionat în mod pozitiv vizitatorii la Pavilionul României ediția 2011 a Bienalei, aici lucrurile sunt mai simple: cei mai mulți vizitatori (65%) au indicat aspecte care țin de expoziție și de conceptul curatorial, graffiti-ul din interiorul pavilionului (13%), prestația custozilor (2%), sinceritatea și onestitatea demersului artistic (1%), ideea organizării acestui studiu de evaluare (1%). Dintre respondenți 1% au menționat că le-a plăcut totul la Pavilionul României și același procent de răspunsuri a fost indicat de cei cărora nu le-a plăcut nimic.

Aspectele negative semnalate de vizitatori după vizitarea Pavilionului sunt: lucrările artiștilor, incluzând graffiti-ul, (30%), expoziția în ansamblul ei și conceptul curatorial (17%), faptul că nu au înțeles mesajul artiștilor datorita graffiti-ului (3%), derularea studiului de evaluare (3%), insuficiența informației (2%).

23% dintre participanții la studiu au declarat că nu a existat vreun aspect negativ pe care să îl poată menționa.

EVALUAREA DEMERSULUI ARTISTIC ȘI CURATORIAL

Majoritatea participanților la studiu apreciază că prestația artiștilor prezenți la Pavilionul României este una originală. 64% apreciază că demersul expozițional (artiști și curatori) este în mare și foarte mare măsură original, 31% consideră demersul în mică măsură original, iar 5% că este într-o foarte mică măsură original.

Studiul a avut în vedere și identificarea modului în care vizitatorii asociază creația artistică cu țara de origine și regiunea geografică de proveniență a artiștilor, având ca finalitate decodarea unor elemente de identificare a culturii Est Europene. Evaluarea creației artiștilor români prezenți la Bienală din punctul de vedere a capacității ei de a defini România este echilibrată. Astfel, 46% dintre participanții la studiu sunt de părere că demersul expozițional definește România în mare măsură, 9% în foarte mare măsură, 35% îl consideră în mică măsură definitiv pentru România, iar 10% în foarte mică măsură. Când privește capacitatea mesajului artistic de a defini Estul din perspectiva formelor de exprimare a propriei istorii, respondenții au indicat că lucrările prezentate la Pavilionul României reușesc în mare (49%) și foarte mare măsură (10%) să facă acest lucru. 34% susțin că mesajul artistic nu este definitiv pentru Est decât într-o mică măsură, iar alți 8% într-o foarte mică măsură.

DIHOTOMIA EST-VEST

Comparația între actul artistic Est European și cel Occidental prezentat la Bienală din perspectiva modului în care acestea reușesc să surprindă relația cu memoria și istoria proprie fiecăreia dintre cele două zone ale Europei, a fost o temă importantă a studiului de față. Cei mai mulți dintre respondenți (70%) sunt de părere că ambele tipuri de creații – atât cea Est Europeană, dar și cea Vest Europeană - reușesc să își valorizeze relația cu memoria și istoria proprie. Totuși 17% dintre participanții la studiu indică creația Est Europeană, iar 11% o indică pe cea Vestică, în timp ce 2% susțin că niciuna nu face acest lucru.

NOTORIETATEA ARTIȘTILOR ROMÂNI

Gradul de notorietate al artiștilor români este încă unul scăzut, doar 1 din 5 participanți la cercetarea de față (19%) declarând că au cunoștință de numele unui artist român, altul decât cei prezenți la Bienală. Dintre cei 19% care cunosc un artist vizual român, 38% îl indică pe Constantin Brâncuși, 17% pe Dan Perjovschi, 5% pe Mircea Cantor, în timp ce Ștefan Constantinescu, Marina Abramovic (care nu este de origine română), Matei Bejenaru, Ciprian Mureșan sunt indicați de către 2% dintre mențiuți. Alți 32% dintre intervievați indică alți artiști români, fără însă ca vreunul dintre aceștia să cumuleze suficiente mențiuți care să ajungă la 1% din citări.

Două treimi dintre participanții la studiu (67%) recunosc că nu pot indica numele unui artist Estic care a influențat artele plastice la nivel european. Doar 33% dintre respondenți reușesc să numească un astfel de artist. Un sfert dintre aceștia o indică pe Marina Abramovic (25%), 13% îl numesc pe Constantin Brâncuși, iar Wassily Kandinsky și Kazimir Malevich întrunesc 6% dintre mențiuți. Aceștia sunt urmași de Ilya Kabakov (3%), Christo, Andy Warhol, Marc Chagall întrunesc câte 2% dintre mențiuți, dar și de Laszlo Moholy Nagy, Roman Ondak, Mladen Stilinovic, Tristan Tzara, Roman Opalka și Dan Perjovschi cu câte 1% din mențiuți.

EVALUAREA PAVILIONULUI ROMÂNIEI

Peste 2 treimi dintre vizitatori califică expoziția din Pavilionul României drept bună (52%) și foarte bună (15%). 28% consideră Pavilionul ca satisfăcător și doar 5% îl califică drept slab și foarte slab.

Politețea personalului din Pavilionul României este apreciată ca fiind bună și foarte bună de 95% dintre respondenți.

Capacitatea operatorilor de pavilion de a răspunde la întrebările vizitatorilor este cotate ca fiind bună și foarte bună de 93% dintre vizitatori.

Gradul de disponibilitate a operatorilor de a-i îndruma pe vizitatori în pavilion este considerată ca fiind bună și foarte bună de 90% dintre respondenți.

92% dintre participanții la studiu apreciază drept foarte bun și bun gradul de cunoaștere a operatorilor de pavilion cu privire la tematica expoziției.

Ca urmare 65% dintre participanții la acest studiu declară că intenționează să viziteze Pavilionul României și la edițiile viitoare ale Bienalei.

PROFILUL PARTICIPANȚILOR LA STUDIU

Cei mai mulți dintre respondenți provin, în ceea ce privește țara de rezidență, din: Italia (15%), Germania (13%), Marea Britanie (12%), SUA (9%), Franța (9%), România, Australia, Olanda, Austria, Elveția – câte 4%.

În ceea ce privește țara de origine, cei mai mulți dintre respondenți sunt originari din: Italia (13%), Germania (13%), SUA (10%), Marea Britanie (7%), Franța (7%), România (5%), Australia și Austria (4%), Spania, Olanda, Belgia – 3%.

Mai mult de o treime (36%) dintre participanții la studiu provin din Europa de Vest, 22% își au originea într-o țară din Europa de Est, 14% în America de Nord / Centrală, 9% provin din Sudul Europei, 6% din Asia, câte 4% din Australia, Noua Zeelandă și America de Sud, 3% își au originea dintr-o țară scandinavă, iar 2% din Nord-Estul Europei.

61% dintre cei intervievați au călătorit cel puțin o dată într-o țară din Europa de Est. Țara vizitată de cei mai mulți respondenți este Polonia, urmată de Cehia, Ungaria, România și Rusia.

Din punctul de vedere a statusului educațional, participanții la studiu au fost: persoane cu studii superioare în domeniul artistic (23%), persoane cu studii superioare în alt domeniu (19%), studenți (15%), studenți în domeniul artistic (3%), categorii profesionale fără studii superioare (3%), alte categorii (pensionari, fără loc de muncă etc.) – 2%. 35% au declinat răspunsul la această întrebare.